

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α

Φύλλο εργασίας 6

Η αποστολή μας

Θα διερευνήσουμε τα προβλήματα που αντιμετώπισαν οι Μικρασιάτες πρόσφυγες, ιδίως στα πρώτα χρόνια της εγκατάστασής τους στην Ελλάδα, μελετώντας προφορικές μαρτυρίες προσφύγων (οι οποίες μαγνητοφωνήθηκαν από επιστήμονες). Στόχος μας να συλλέξουμε τα στοιχεία εκείνα που θα μας επιτρέψουν να φανταστούμε και να παρουσιάσουμε θεατρικά τον διάλογο που θα μπορούσαν να έχουν οι πρόσφυγες με τα εγγόνια τους, διηγούμενοι γεγονότα σαν και αυτά που παρουσιάζονται στις μαρτυρίες.

Η διαδικασία

1. Θα διαβάσουμε με προσοχή τη μαρτυρία που μας έχει δοθεί, και θα κρατήσουμε σημειώσεις για:
  - το περιεχόμενο της μαρτυρίας πολύ συνοπτικά,
  - τα συμπεράσματα στα οποία οδηγηθήκαμε για το είδος και τις αιτίες των προβλημάτων που αντιμετώπιζαν οι πρόσφυγες,
  - τα συναισθήματα που φανταζόμαστε ότι τους προκάλούσαν αυτά τα προβλήματα.
2. Στη συνέχεια, θα προετοιμάσουμε (σε γενικές γραμμές) τον διάλογο μεταξύ ενός ηλικιωμένου Μικρασιάτη πρόσφυγα (παππού ή γιαγιάς) και του εγγονού ή της εγγονής του:
  - Ο ηλικιωμένος διηγείται κάποιο επεισόδιο (ή κάποια επεισόδια) που αναφέρεται στη μαρτυρία που μελετήσαμε σχετικά με τη στάση των Ελλαδιτών απέναντι στους πρόσφυγες του '22. Ο εγγονός ρωτά για τις αιτίες αυτής της στάσης και ο ηλικιωμένος προσπαθεί να εξηγήσει. Τον διάλογο κλείνει ο εγγονός ή η εγγονή με κάποιο σχόλιο/συμπέρασμα.
  - Κάποιο από τα μέλη της ομάδας θα αναλάβει τον ρόλο του προσώπου που έχει δώσει τη μαρτυρία που μελετήσαμε (δηλαδή θα θεωρήσουμε ότι η μαρτυρία δίνεται από κάποιον παππού ή κάποια γιαγιά) και κάποιο άλλο μέλος θα αναλάβει τον ρόλο του εγγονού ή της εγγονής αυτού του προσώπου. Η ομάδα δίνει ιδέες για τα εξής: α) ποιο γεγονός ή ποια γεγονότα θα διηγηθεί ο ηλικιωμένος, β) ποια είναι τα συναισθήματά του και γ) πώς εξηγεί τη στάση των ντόπιων.
  - Τα μέλη που έχουν αναλάβει τους δύο ρόλους αυτοσχεδιάζουν, βασιζόμενα σε αυτή την προετοιμασία.

συνέχεια →

**Μαρτυρία
Καλλισθένης
Καλλίδου από
το Φερτέκι του
Ικονίου. Κέντρο
Μικρασιατικών
Σπουδών, Η
Έξοδος, τόμ. Β΄,
Αθήνα 1982, σ.
260-261.**

«Δεκαπέντε μέρες μείναμε στα βαπόρια. Έπειτα φτάσαμε στον Πειραιά.

Απ' τον Πειραιά μόνο τα σύρματα ξέρω. Στα σύρματα είκοσι μέρες μας κρατήσανε. Αμάν, πολύ μας ρεζιλέψανε, πολύ μας βασάνισανε. Μας βάλαν στη σειρά. Τα μικρά και τις γριές απ' τη ρίζα μας κουρεύανε.

Έκλαιγα, φώναζα: -Ψάξε με, δεσ με, δεν έχω ψείρες!

Με το ζόρι με κουρέψανε. Σαν κολοκύθι με κάνανε. Πολύν καιρό έπειτα ντρεπόμουν να βγω στην αγορά να ψουνίσω. Μας γδύσανε. Ό, τι φορούσαμε στον κλίβανο, άντε, τα βάλανε. Παπούτσια δεν είχαμε έπειτα να φορέσουμε: σαν τόσα δα μείνανε τα παπούτσια μας.

Από πείνα δεν υποφέραμε. Μας δίνανε να φάμε. Είχαμε και μαζί μας. Όμως στην καραντίνα μεγάλο ρεζιλίκι, μεγάλο σεφιλίκι [=ταλαιπωρία] ήτανε. Είκοσι μέρες κράτησε.

Από τον Άι-Γιώργη, απ' τον Πειραιά, μας βάλανε στο βαπόρι, στη Θεσσαλονίκη μας φέρανε. Μας βγάλανε και μας αφήσανε. Στα σοκάκια της Θεσσαλονίκης μας αφήσανε. Στα σοκάκια της Θεσσαλονίκης πεταμένοι ήμαστε. Έτσι, ξαπλωμένοι, μέσα στα σοκάκια. Περνούσε κόσμος και μας έβλεπε. Αμάν, ρεζιλίκι!

Πέρασε ένας άντρας, ένας τρανός. Μας πέταξε μια πεντάρα. Έπιασα την πεντάρα, φώναζα, έκλαιγα:

-Εμείς έχομε λεφτά! Εμείς έχομε να φάμε! Αφήσαμε τα σπίτια μας, τόσα αμπέλια αφήσαμε! Δεν είμαστε ζητιάνοι εμείς!

-Άσε την πεντάρα. Ησύχασε, έλεγε η μητέρα μου. Η μάνα μου άρρωστη ήταν. Ένα κουβάρι μαζεμένη καθότανε.

Περνούσε ο κόσμος. Μας βλέπανε από μακριά. Δεν ερχόντανε κοντά μας:

-Προσφυγιά! Προσφυγιά! Λέγανε και περνούσανε.

Μια νύχτα έπιασε να βρέχει. Τι βροχή ήταν εκείνη! Μια πόρτα χτύπησα να μας βάλουν μέσα. Μου είπανε: "λα εσύ με τα παιδιά σου. Η μάνα σου όμως άρρωστη είναι. Δεν τη βάζομε στο σπίτι".

Μείναμε κάτω από ένα υπόστεγο όλη τη νύχτα τρεις τέσσερις οικογένειες.

Μια βδομάδα μείναμε στους δρόμους. Έπειτα ήρθε η επιτροπή, που γύριζε να βρει χωριό για να εγκατασταθούμε. Μας είπανε:

-Ηύραμε χωριό. Δέντρα έχει. Ωραίο είναι. Σαν το Φερτέκι.

-Ψέματα ήτανε! Εμείς, που είδαμε την πατρίδα, αυτό το μέρος θα πούμε καλό;

Είχε όμως κι αυτού πολλές πρασινάδες. Σαν ψηλό αερικό μέρος. Δεν ήταν χωριό. Τσιφλίκι παλιό ενός Τούρκου ήτανε.

Στην αρχή, δεκαπέντε είκοσι μέρες στα σκηνιά [=σκηνές] μας είχανε. Έπειτα μας δώσανε παράγκες. Σιγά σιγά βολευθήκαμε.

Χειμώνα μας ανεβάσανε στα Μαριανά. Ήρθε η άνοιξη. Καλά ήτανε. Έπειτα όμως το καλοκαίρι, τι κουνούπια ήταν εκείνα! Αμάν! Εμείς αμάητοι ήμαστε. Σεφιλίκια περάσαμε, μέσα τα Αυγούστου 15 όλοι στην ψάθα πέσαμε. Πολλοί πέθαναν τότε. Τότε πέθανε και η μάνα μου. Πολύ φοβηθήκαμε πάλι. Άντε! Να φεύγουμε πάλι από τα Μαριανά Σηκώσαμε πάλι τα πράματά μας, σηκώσαμε τον Ταξιάρχη μας. Πήρα κι εγώ τα παιδιά μου και ήρθα πίσω στη Θεσσαλονίκη μαζί με τους άλλους».